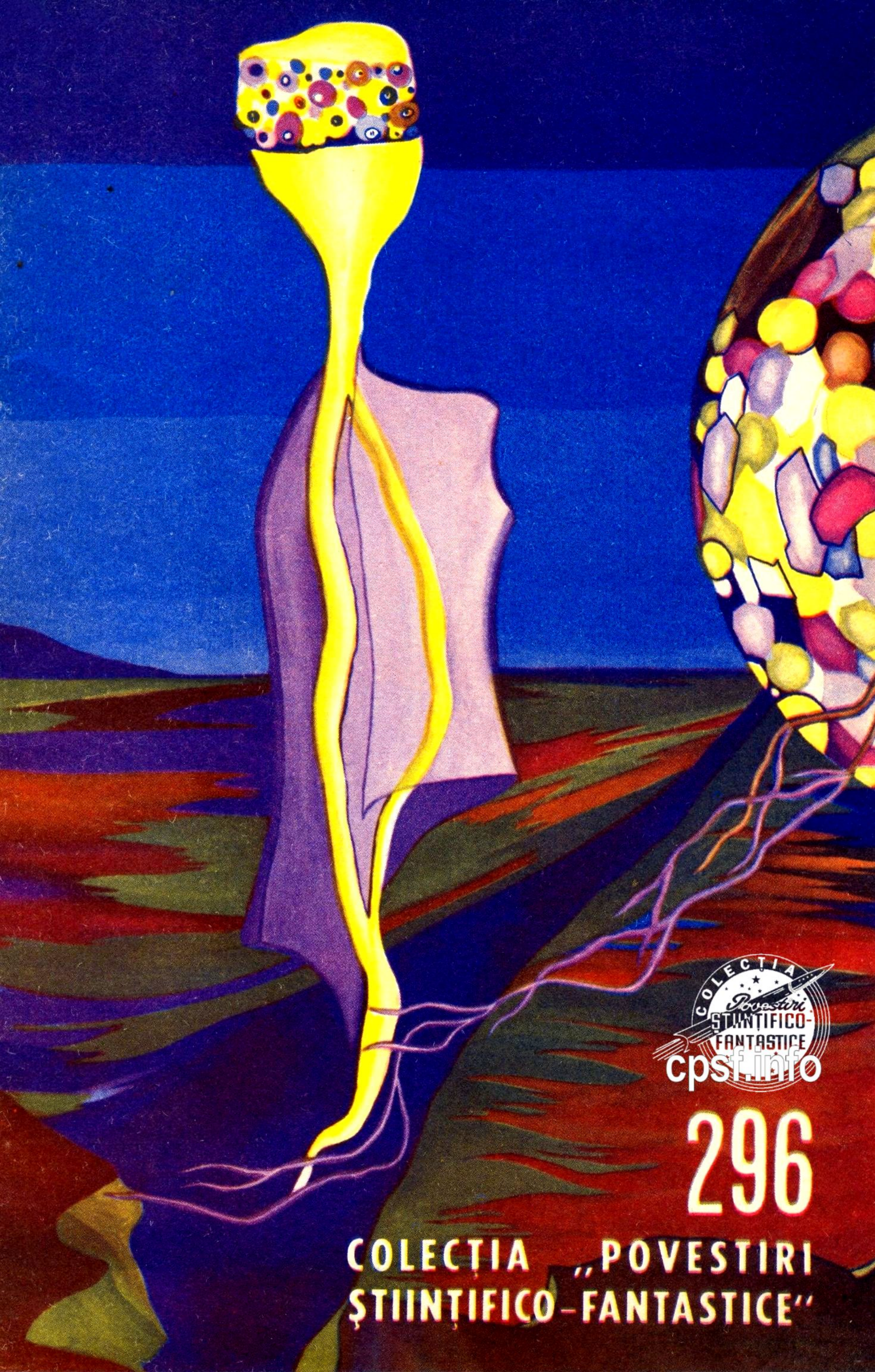

296

COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"

SHINICHI HOSHI
— JAPONIA —

Cînd va veni primă-vara

— * —

PREMIUL

VIORICA HUBER
— ROMÂNIA —

Pluriobs

296

VLADIMIR COLIN

DIALOGURI LITERAR-GALACTICE

(II)

Colecția
„POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XIII
15 martie 1967

Coperta-desen: DUDA VOIVOZEANU
Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

SHINICHI HOSHI
JAPONIA

Cînd va veni primăvara

Acest scriitor japonez este cunoscut cititorilor noștri care i-au citit povestirea „Pasiunea unui proprietar de bar" (vezi Colecția nr. 253/1965).

Născut la Tokio în anul 1926, Shinichi Hoshi a absolvit Universitatea, specializîndu-se în horticultură. În literatură a debutat în anul 1957, colaborînd la revista „Hoseki". Prin scrierile lui, Shinichi Hoshi dovedește că este un maestru al genului scurt, dar și că știe să observe și să zugrăvească pătrunzător și caustic moravurile lumii burgheze.

Astronava sfîșia glaciala noapte cosmică. Linii elegante... Un pește în șuvoiul apei... O panteră lungindu-se într-o săritură vertiginoasă... O lamă lungă de cuțit bine ascuțită...

O, avea un aspect desăvîrșit! Dar coloritul! Ce disonanță! Corpul și coada ei erau pline cu desene de reclamă.

Pe proră se răsfăța o sticlă cu o strălucitoare etichetă: „Consumați băuturi răcoritoare". Alături o fată frumoasă și zîmbitoare, cu buze purpurii și ochi încercănați: „Laudă cosmeticii!" Coada navei purta mîndră o emblemă comercială asemănătoare cu un blazon al companiei electrice. Lîngă ea alte reclame: aparate optice, confecții, produse alimentare.

Nu, reclamele erau executate bine. Foarte bine, dacă erau luate fiecare în parte. Dar în ansamblu... Nu puteai pricepe ce era — o cosmonavă sau o coloană-afișier de reclame dintr-un parc distractiv. Luminoasele culori străpungeau bezna, literele scînteiau și străluceau...

— Cum funcționează instalația de iluminare?

Acest lucru îl întrebă profesorul En, comandantul navei. Îi răspunse pilotul, asistentul său:

— Minunat... Dar, profesore, nici n-am visat ca nava noastră să fie atît de împodobită.

— Ce puteam să fac?

Profesorul En zîmbi cu amărăciune. El era întemeietorul originalei teorii a marilor viteze. Pentru a o pune în practică, crease proiectul acestui interesant vehicul cosmic. Munca asupra proiectului îi înghițise întreaga avere. Bani pentru construcție nu-i mai rămăseseră. Nu e greu de imaginat marea lui deziluzie.

Desigur, ar fi putut vinde proiectul și astfel și-ar fi recuperat cheltuielile, ba chiar ar fi avut și un cîștig. Dar vînzarea proiectului ar fi însemnat sfîrșitul tuturor visurilor lui; nava n-ar fi fost folosită după propria-i dorință. Or, după atîția ani de trudă, nici prin gînd nu-i trecea să renunțe la planurile sale. În cele din urmă îi veni în minte ideea salvatoare. Profesorul En vizită mai multe firme, făcîndu-le următoarele propuneri:

— Nu doriți să cunoașteți proiectul meu? Am conceput o navă cu o mare viteză. Da, da, pe baza unui principiu absolut nou. Cum? Spuneți că au fost descoperite destule planete? Dar astea sînt jucării pentru copii! Nava mea va zbura cu mult mai departe! Sînt gata să vă fac reclamă și să vă vînd produsele... fără să fiu cointeresat în comerțul pe care-l faceți.

Multe companii comerciale au luat, pur și simplu, cu asalt propunerea sa. Și de ce nu? Asemenea perspective...

Succesul a fost extraordinar! Profesorul nici nu se așteptase la așa ceva. Banii au curs din belșug. Astronava deveni o realitate. Și iată că acum ea zboară în cosmos. În schimb corpul ei a trebuit să fie „tatuat“ cu numeroase reclame, iar toate compartimentele — umplute pînă la refuz cu mărfuri. Profesorul a putut lua cu sine doar pe asistentul său. Pentru alții n-a mai rămas loc.

— Văd o planetă! Văd o planetă! Nu departe de un Soare roșu, anunță asistentul cu glasul întretăiat de emoție.

— Dă-mi caracteristicile planetei, ceru profesorul.

— Conectez videoscopul... Atmosfera asemănătoare cu aceea a Pămîntului... Relieful, de asemenea... Și oamenii...

— Stabilește nivelul de civilizație al populației!

— Îndată... Nivelul civilizației — ceva mai scăzut decît al nostru...

— Ei, slavă Domnului! Ce-am fi pățit cu mărfurile noastre dacă am fi dat peste o planetă cu o civilizație superioară!? Locuitorii ei s-ar fi prăpădit de rîs. Iar noi am fi străbătut în zadar o asemenea distanță... Dă-mi, te rog, direcția planetei...

Dînd dispoziții, profesorul apăsă pe un buton. Toate reclamele izbucniră într-o lumină orbitoare. O, profesorul era un om cinstit. Își luase un angajament față de firme și se pregătea să și-l respecte.

Astronava se apropie de planetă și, micșorîndu-și viteza, descinse într-o luncă, nu departe de un orășel. Profesorul apăsă un alt buton și dintr-un uriaș difuzor răsună un cîntec de reclamă. Melodia ușoară, veselă se răspîndi peste țara necunoscută. •

Anotimpul părea să semene cu toamna terestră. Frunzele îngălbenite cădeau de pe copaci. Privind acest peisaj, atît de străin și totuși atît de cunoscut, profesorul spuse:

— Cum să-i adunăm pe oameni?

— Nu te îngrijora, profesore. Iată-i, fug singuri spre noi. Privește, privește! arătă cu mîna asistentul. Sînt oameni blînzi!

Într-adevăr, populația arăta să fie pașnică. Oamenii erau fără arme și n-aveau cîtuși de puțin înfățișarea unor sălbatici. Zîmbeau prietenos.

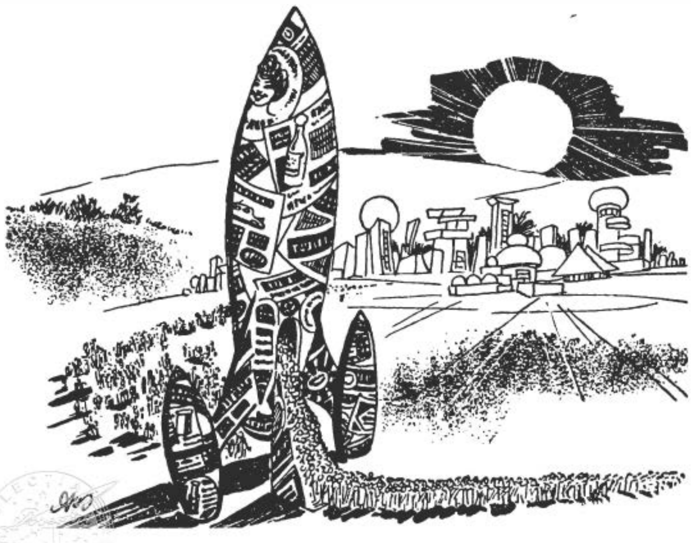
Profesorul îi urmări cîtăva vreme și, convingîndu-se că nu există nici o primejdie, ieși din navă. Și astfel se înfiripă o discuție, mai curînd o pantomimă originală, prin care, cu ajutorul gesturilor, al mimicii și al unor complicate mișcări cu corpul, cei doi pămînteni se străduiră să explice băștinașilor că ei au sosit de pe planeta unui alt sistem solar, de pe o planetă care se cheamă Pămînt.

În încheierea „cuvîntării" sale, profesorul încercă să sugereze următoarea idee: Vrem să stabilim cu voi o prietenie veșnică. Înțelegeți? Prietenie! Veșnică!

Făcînd semne aprobative, localnicii explicară la rîndul lor:

— Sîntem foarte bucuroși. La noi abia s-a terminat cu strînsul recoltei. Trebuie să sărbătorim acest eveniment așa cum se cuvine. Vă poftim să luați parte și voi.

Profesorul și asistentul zîmbiră bucuroși, privindu-se unul pe altul. Ei înțeleseră de ce localnicii se bucurau atît de mult: terminaseră strînsul recoltei. Tocmai ceea ce trebuia pentru comerț! Le-a mers de minune. Dacă ar fi sosit cu o jumătate de lună mai

devreme — totul ar fi fost în zadar. Cine s-ar fi ocupat de oaspeţi în toiul strînsului recoltei?

— Minunat! Minunat! spuse entuziasmat profesorul şi îndată începu să vorbească de comerţ. Domnilor, să nu vă închipuiţi că am venit cu mîna goală. Avem la bord multe mărfuri excelente, de calitatea întîia. Noi am prevăzut de mult că vom întîlni aici prieteni; şi a fi folositor prietenilor este o lege a planetei noastre. Nădăjduiesc că mărfurile noastre au să vă placă şi că vom încheia împreună convenţii comerciale. Înţelegeţi? Convenţii comerciale pe mulţi ani! Acest lucru îl iau pe răspunderea mea! Să n-aveţi nici o grijă, garanţia este deplină.

Profesorul porunci asistentului să deschidă cît mai larg uşa navei şi să poftească înăuntru pe toţi locuitorii prezenţi pentru ca aceştia să viziteze originala expoziţie.

Ce lucruri minunate! Rochii de bună calitate, frumoase. Obiecte de uz casnic, de neînlocuit în viaţa de toate zilele. Produse alimentare, de o înaltă valoare nutritivă şi foarte gustoase. Desigur, printre ele existau o serie de lucruri demodate pe Pămînt şi multe mărfuri ce n-aveau căutare din pricina supraproducţiei. Dar locuitorilor acelei planete toate le păreau giuvaeruri din basme. Le priveau fără să-şi ascundă entuziasmul, făcînd ochi mari şi, din cînd în cînd, atingeau cu prudenţă aceste lucruri ciudate şi schimbau impresii în limba lor neînţeleasă.

— Ei, cum vi se par? Vă plac? Toate sînt de calitate superioară!

Profesorul umbla ţanţoş de colo-colo şi-şi lăuda neobosit marfa. Era sigur de succesul iniţiativei sale. Reacţia băştinaşilor s-a dovedit însă a fi cu totul neaşteptată.

Clătinînd din cap şi dînd din mîini, ei explicară că n-au nevoie de nimic. Profesorului şi asistentului le venea să înnebunească, nu altceva. Ce se întîmpla aici? Doar se văzuse clar că locuitorii planetei ardeau de dorinţa să aibă aceste mărfuri... Atunci de ce nu vor să cumpere nimic?... se întrebau cei doi pămînteni. Trebuie să dezlegăm această enigmă.

— De ce zăboviţi? Nu trebuie să vă îndoiţi de calitatea mărfurilor, garantez cu capul meu!

— M-m-da... Vedeţi... noi am dori să cumpărăm... Deocamdată însă nu putem. Va trebui să aşteptăm pînă la anul viitor...

Acesta fu răspunsul lor.

— Pînă la anul!? Dar, scumpii mei, ce importanţă are — acum sau peste un an? De ce să mai tărăgănăm?

— Pe planeta noastră va veni în curînd iarna. Şi iarna... iarna toate astea nu ne sînt de nici un folos. Dar cînd va veni primăvara, atunci va fi cu totul altceva.

Dar profesorul nu s-a lăsat derutat de asemenea argumente şi începu să-i îndemne cu multă căldură:

— Vine iarna? Minunat! Şi pentru iarnă avem multe lucruri bune... Iată, de pildă, o plapumă electrică. Are în căptuşeala ei o baterie atomică. Funcţionează fără întrerupere. Veţi avea căldură tot timpul. Vă oferim apoi preparate cosmetice... O, unele dintre ele sînt de absolută necesitate pentru gerurile mari. Priviţi-le. Eu v-aş recomanda...

Dar băştinaşii făcură din nou semne cu mîinile şi-şi scuturară capetele a refuz.

— Vedeţi..., cînd pe planeta noastră vine iarna, noi cădem cu toţii în hibernare. Aşa că pentru sezonul de iarnă mărfurile dv. nu ne sînt de nici o trebuinţă.

— Prin urmare, aşa stau lucrurile! Ce curios! La noi pe Pămînt nu există asemenea obicei... Vă rog să mă iertaţi, dar nu mi-am putut închipui acest lucru. Deşi nu văd de ce nu v-aţi cumpăra lucruri necesare mai din vreme? Asta va fi ceva nemaipomenit: cînd o să vă treziţi din hibernare o să aveţi totul la îndemînă, fără nici o bătaie de cap.

— Cu multă bucurie... Dacă e posibil astfel. Noi însă, pregătindu-ne pentru hibernare, am strîns toată recolta în depozite. Şi ca să vă plătim, ar trebui să le deschidem şi să ne scoatem proviziile de acolo. Or, acest lucru este cu neputinţă.

Cei doi pămînteni se arătară înţelegători.

— Ce-i de făcut? întrebă profesorul pe tovarăşul său. Mi se pare că oamenii de aici sînt cinstiţi şi corecţi.

— Cred că merită încredere, se învoi asistentul.

— Şi eu gîndesc la fel. Planeta asta are un mare viitor. O a doua la fel nu mai găsim! Şi apoi n-o să transportăm totul îndărăt, pe Pămînt! O asemenea cantitate de mărfuri! Să-i lăsăm să ne plătească la primăvară. Doar n-au să fugă cu planeta lor.

— Ai dreptate, profesore. E un popor simpatic. Şi nu-i de loc războinic...

Profesorul En se adresă locuitorilor planetei cu următoarea propunere:

— Domnilor, noi avem încredere în voi, declară el solemn, îmbătîndu-se de propria-i mărinimie. De aceea am hotărît să vă dăm mărfurile acum. Iar voi o să ni le achitaţi mai tîrziu. O să vă aşteptăm. La primăvara viitoare o să revenim. Şi atunci ne veţi plăti datoriile cu produsele de bază ale planetei voastre.

— O, vă mulţumim, vă mulţumim! La anul cînd va veni primăvara o să vi le achităm neapărat. Să n-aveţi nici o grijă.

Cît de mult s-au bucurat! Aceşti oameni au inima deschisă şi cinstită, nu sînt capabili să mintă. Cuvîntul lor are temei. La o asemenea înţelegere, totul va fi în ordine. Firmele vor fi mulţumite. Şi profesorul, deschizînd încăperile navei, împărţi băştinaşilor toate mărfurile.

— Poftiţi! Luaţi-le! O să ne întîlnim la anul. Am să vă aduc şi mai multe mărfuri!

— Mulţumim, mulţumim! Să ne aduceţi neapărat! O să vă aşteptăm. La revedere!

Băştinaşii îşi scuturau fericiţi mîinile. Răsunară exclamaţii de bun rămas. Asistentul închise uşa, apăsă butonul de pe pupitrul de comandă şi nava, uşoară, goală, se avîntă spre cer. Iat-o din nou plutind în spaţiul cosmic...

Profesorul se apropie de un hublou şi-şi mai aruncă o dată privirea spre planeta ospitalieră.

— Ce popor minunat! O să ne întîlnim cu multă plăcere la primăvară... Dar... apropo, calculează, te rog, perioada de rotaţie a acestei planete. Ca nu cumva să greşim iar anotimpul, să ne

pomenim că hibernarea lor încă nu s-a terminat... Ar fi foarte neplăcut.

— Am înțeles, răspunse asistentul și se adînci în calcule. Zăbovi însă cam multă vreme.

— Ce s-a întîmplat ? De ce nu-mi raportezi ? Sînt calcule foarte grele ?

— Cum să vă spun... Nu-i nimic complicat..., dar nici îmbucurător nu este... Poate ar fi trebuit să calculăm perioada de rotație a planetei înainte de a fi sosit aici.

— Dar ce s-a întîmplat ?

— Vedeți... Orbita acestei planete formează o elipsă foarte lungă. În momentul de față se îndepărtează de soarele său... și în curînd se va afla în întunericul și în frigul cosmic, iar pe ea totul va îngheța. Desigur, fără hibernare nu se poate supraviețui aici...

— Vrei să spui, cu alte cuvinte, că iarna aici e foarte lungă ?

— Da, așa rezultă...

— Și după cît timp se va reapropia planeta de soarele ei ? Cînd va veni din nou primăvara ?

— Hm... După calculele mele, cam peste cinci sute de mii de ani terestri...

(Desen de AUREL BUICULESCU)

PREMIUL

Într-un ungher al odăii stătea un elegant aparat de culoarea argintului. În interiorul său, din cînd în cînd, mereu trosnea ceva și țăcănea. Aveai impresia că o ființă misterioasă mormăia acolo niște cuvinte ciudate și apoi începea să rîdă de propriile-i spuse.

— Of, m-am săturat de blestematul ăsta de aparat ! bolborosi stăpînul casei, domnul Rash și se lungi pe divan.

Zadarnic însă se supăra pe aparat domnul Rash. În el nu se ascundea nimic nociv. Dimpotrivă, aducea un mare folos familiei Rash. Și nu numai familiei sale, ci și altor familii. Era o instalație cu totul indispensabilă : ea susținea stabilitatea bugetului familial.

Dar ce păcat ! Domnul Rash n-avea, în inima lui, nici un dram de simpatie pentru această mașină cuminte. Mai mult decît atît, i se părea că nevastă-sa complotează împreună cu aparatul împotriva lui : amîndoi și-au pus în gînd să înăbușe voința stăpînului casei. Chiar așa ! Îl duceau de nas cum voiau : cîteodată domnul Rash se simțea pur și simplu un om înapo-

iat, o biată rămășiță a secolului XX.

Într-adevăr, viața familiei contemporane n-are nici un sens fără acest aparat. Fetele învață să-l mînuiască încă din timpul școlii, iar cînd se fac mari și se mărită trec pragul caselor noi purtînd în brațe năzdrăvana mașină. Chiar și firmele care fac comerț cu aceste aparate dăruiesc fiecărei tinere cumpărătoare cîte o rochie de cununie...

Domnul Rash oftă și-și aruncă privirile spre îndrăgitul său aparat de radio foarte rudimentar și complet învechit. În acea clipă intră în odaie nevastă-sa. Tocmai se întorsese de la superpiață (unde poți cumpăra tot ce dorești numai în zece minute).

— Iată-mă ! exclamă ea veselă. Ah, ce de cumpărături am făcut ! De-abia le-am putut duce.

Se înțelege că a cumpărat o grămadă de nimicuri. Și n-a pierdut zece minute, ci cel puțin trei ceasuri. Așa sînt femeile. Pentru ele tîrguielile sînt, pur și simplu, o fericire.

— Și ce-ai cumpărat ? o întrebă domnul Rash fără să se ridice de pe divan.

— În primul rînd, o trusă cu preparate cosmetice. Privește o clipă, ce ruj minunat, toate nuanțele de la violet la culoarea ciocolatei. Pe urmă, carne congelată, osul nu e prea mare, așa că o să ai la prînz preferatul tău biftec. Ai, dragul meu, niște gusturi atît de învechite !... spuse nevastă-sa, mîngîindu-l drăgăstoasă pe păr.

Domnul Rash suspină. „Doamne, cine face biftecuri din carne congelată !", se gîndi el amărît.

— Iată, continuă ea, am mai cumpărat melanjul nutritiv vitaminizat, bomboane... Dar cel mai important lucru, privește cîte taloane de premii am căpătat !

Scoase din sacoșă un teanc de taloane de diverse culori ale diferitelor firme, semănînd cu o grămadă de cărți de joc, și, sărind de bucurie, se îndreptă spre dulăpiorul argintiu. Cu gesturi obișnuite introduse taloanele în numeroasele deschizături ale aparatului. Acesta, ca un om flămînd, se repezi asupra prăzii. În pîntecele său se auziră scrîșnituri de roți dințate ; acum va clasa taloanele, le va aduna și va raporta rezultatul.

Într-adevăr, lada de argint țăcăni de cîteva ori, apoi răsună un glas strident :

— „Produse congelate" — nouăzeci și cinci de taloane. Pînă la o sută au mai rămas cinci taloane. Încă cinci taloane și veți obține premiul.

Interiorul mașinii urui din nou și se auzi imediat un cîntec de reclamă.

— Ah, bucuria mea ! spuse soția, mîngîindu-și aparatul. Ce ne-am face fără tine ! Cu siguranță că am îndura mari lipsuri și că de mult am fi nevoiți să plecăm în lumea largă. Minunată mașină !

Introduse din nou, în deschizături, un pachet de taloane. De data aceasta se auzi un sunet melodios.

— Dumnezeule ! strigă radioasă femeia. Am adunat o colecție completă de taloane ale firmei cosmetice : „Corpul e al dumneavoastră — culorile sînt ale noastre". Oare ce să luăm ?

Apăsă pe un buton și aparatul răspunse : „Un aparat de uscat electronic... O vază de cristal... O călătorie de trei zile la băi..."

— Aparat de uscare electronic avem, cristalul nu mai e la modă încă din secolul... Știi ce,

hai să mergem la odihnă. Vrei? În ultima vreme arăţi cam posomorît. Schimbarea aerului îţi va prinde bine.

— Mai bine am lua un sicriu! mormăi domnul Rash. Dar el vorbea foarte încet, aşa încît cuvintele lui nu ajunseră pînă la urechile soţiei.

— Nu vrei? Atunci ce să luăm? Poate o armă de vînătoare cu reacţie... Sau o pisică de angora. Sînt foarte drăguţe. Mai tîrziu, la dorinţa cumpărătorului, ele pot fi vopsite în galben. În sezonul actual asta-i moda... Gîndeşte-te numai ce minunată este maşina asta! Ea nu admite să se piardă vreun talon. Ei, de ce taci?! Doar totul, tot ce avem noi am dobîndit datorită acestui aparat, începînd cu dormeza pe care lenevești tu acum şi sfîrşind cu capacul din material plastic aromat pentru scaunul closetului.

Femeia scoase o batistă şi începu să şteargă aparatul cu aceeaşi gingăşie cu care mîngîi o faţă de copil. Domnul Rash se întoarse pe partea cealaltă şi închise ochii.

După o bucată de vreme se trezi şi se ridică. În privirile lui se citea o hotărîre fermă.

— Acum ştiu ce vreau, spuse el răspicat.

— Da-a? Şi ce anume vrei?

— Operele complete ale lui Hemingway.

— Hemin... Ce-i asta?

— Cărţi. Cîndva, de mult de tot, le-am citit... Iar acum, acum... tare aş vrea să le recitesc!

— Să le luăm... răspunse nevastă-sa cu o oarecare îndoială. Aşteaptă o clipă să întreb aparatul.

Apăsă cîteva butoane. Domnul Rash nu se pricepea cînd şi care anume butoane trebuie apăsate. Pentru dînsul acest lucru era prea complicat.

Aparatul ţăcăni şi spuse:

— Hemingway se acordă în cadrul firmei de produse de patiserii „Saliva dulce". Pentru dobîndirea lui trebuie să mai cumpăraţi de la această firmă încă cinci cutii de bomboane, sau trei borcane de cacao.

— Ai auzit? întrebă soţia. Înseamnă că foarte curînd o să-l primim.

— Dar eu vreau acum să-l citesc! Neapărat! răspunse domnul Rash cu o voce răsunătoare.

— Doamne, ce să mă fac cu tine! zîmbi ea, îngăduitoare. Bine, o să mă duc din nou la superpiaţă... Nu e nimic, cacaoa e necesară întotdeauna.

Se îndreptă spre uşă, dar domnul Rash îşi ridică deodată glasul:

— Stai! Nu concep să-l capăt pe Hemingway ca premiu în schimbul cumpărăturilor de dulciuri. E ceva detestabil. Cărţile am să le cumpăr chiar eu. Ai înţeles, am să le cumpăr eu.

— Vorbeşti prostii! Tîrguielile nu sînt treburile bărbaţilor. Cine dintre prietenii tăi umblă după cumpărături? Ele aparţin treburilor făcute de neveste. Ai încredere în mine! Şi apoi, într-adevăr, nu înţelegi că nu-i cuviincios să cumpărăm ceea ce putem primi ca premiu. E de-a dreptul o încălcare a ordinei sociale. Şi afară de asta, unde-ai văzut tu librării? Nici nu există.

Aşa şi era: la superpieţe se vindeau reviste lunare şi săptă-

mînale; cărțile însă se puteau procura numai cu taloanele de premii.

Dar domnul Rash se îmbrăcă înfrigurat.

— Mă dezgustă toate aceste scamatorii cu taloane! strigă el. E nemaipomenit! Să-ți procuri cărți în schimbul cumpărăturilor de haleală, de bretele sau de sutiene! Dacă există cărți, înseamnă că ele se tipăresc undeva. Am să găsesc locul acela și am să le cumpăr. Nu se poate să nu se vîndă pe bani. Am hotărît și nu renunț.

Domnul Rash răsfoi agitat cartea cu adrese, apoi dispăru pe ușă.

Încăpățînatule, nebunule! strigă nevastă-sa în urma lui.

*

— Ai văzut?!

Radios, domnul Rash puse pe masă un pachet mare de cărți, legat cu sfoară. Erau operele complete ale lui Hemingway.

— În sfîrșit, înseamnă că dorința ți-a fost îndeplinită, răspunse sec soția.

— Da! Mi-s-a îndeplinit! Ah, acum sînt mulțumit. Cu alte cuvinte, am tras o palmă zdravănă acestui revoltător mod de viață, unde la fiecare pas întîlnești numai înșelăciuni și fel de fel de nimicuri idioate.

— Și cum, ți-au vîndut așa dintr-o dată?

— Da' de unde! S-au holbat la mine ca la un nebun: „Într-adevăr, d-voastră încă n-ați aflat din transmisiunile televizate că orice carte se primește gratuit în schimbul taloanelor premiale?“ Afară de asta mă străpungeau cu privirile lor acuzatoare — cică nu și nu, ce fel de familie este asta unde nu se mănîncă de loc produse de cofetărie...

— Și tu?

— Le-am spus că toate astea le cunosc... Dar că nu pot suferi sistemul acordării cărților drept premiu pentru lăcomie. Și știi, un bătrînel care vorbea cu mine, păru deodată foarte bucuros. Fața i se lumină și-mi spuse: „Ce fericire că în vremea noastră se mai întîlnesc asemenea oameni! Ce să mai vorbim, luați-vă cărțile. Vi le dăruiesc“.

— Ce simpatic bătrînel! murmură soția. Și, desigur, le-ai luat?

— Nicidecum. Le-am explicat că vreau să le cumpăr, să le cumpăr cu banii mei proprii. Bătrînul se indignă, nu altceva: „Le-aș vinde cu multă plăcere, îmi spuse el, dar am convenții cu firma de produse de cofetărie. Le pot vinde numai la un preț foarte mare. Așa este înțelegerea noastră...“ Pentru mine însă prețul n-are importanță și, după cum vezi, le-am cumpărat.

Cînd domnul Rash pronunță suma, nevastă-sa sări îngrozită.

— Ți-ai pierdut mințile! Să cheltuiești atîția bani, și pentru ce?

— Acum n-avem ce să mai facem. Am procedat așa cum am dorit. Socotește-l drept un capriciu al meu.

Soția se îmbufnă.

— Ei, nu te supăra! continuă domnul Rash. Sînt atît de

mulţumit, atît de mulţumit! Iar bătrînelul... O, cît a fost de uimit! Mi-a strîns mîna cu căldură şi mi-a luat şi adresa. În sfîrşit, acum am ce citi.

Domnul Rash rîse satisfăcut. De multă vreme n-a mai fost atît de vesel.

Deodată, se auzi soneria. Soţia se duse să deschidă uşa.

— Cine e acolo?

În prag stătea un comisionar.

— Spuneţi-mi, vă rog, dumneavoastră aţi cumpărat operele complete ale lui Hemingway?

— Da, dar despre ce-i vorba?

— Editura mi-a poruncit să vă aduc premiul pentru cumpărarea de cărţi.

Şi comisionarul umplu tot vestibulul cu cutii de bomboane din toate sorturile posibile, ambalate în diverse hîrtii de culorile curcubeului.

În româneşte de IACOB BABIN

Desen de CORNELIU BÂRSAN

VIORICA HUBER
ROMÂNIA

PLURIOBS

Înspre marginea Galaxiei noastre se găsea cîndva, pierdut prin spații nevăzute și printre pulberi cosmice, un astru gigantic și roșu, cu cîteva planete pustii și depărtate de raza lui. Ceva mai aproape de el se afla totuși o planetă micuță, pe care viața se înfiripase de mult și continua să existe cu greu, în ciuda tuturor radiațiilor vitrege răspîndite de soarele gigantic. În preajma acestei planete se oprise odinioară, cu mii și mii de ani înainte de noi, uriașa astronavă sferică a lui Pluriobs. Atunci, sau cu puțină vreme înainte de venirea lui, începuse și istoria ființelor ce populau micul și singuraticul satelit încă viu, ființe pe care traducătorul legendei, un automat cibernetic, le-a numit „ciclopeeni".

Zeci de generații de ciclopeeni au asistat, neștiutori, la apariția unei stele noi, albăstrii, pe firmamentul lor, stea ce părea că lucește din ce în ce mai tare. Cu uimire nemărginită, alte zeci de generații au văzut cum steaua creștea vertiginos, cum se apropia de ei, preschimbîndu-se necontenit și scînteind din ce în ce mai intens. Ea se prefăcu într-o pietricică de foc, apoi în bolovan luminos, apoi într-un disc orbitor și într-o zi anume, zi pierdută în noaptea legendei, pogorî deasupra planetei lor sub chip de zeu solar.

Timp îndelungat, ciclopeenii priviră cu spaimă și adorație imensul disc de lumină violacee, lăcașul sau poate însăși fața noului zeu de la orizont. Era la fel de mare ca și bătrînul lor Zeu solar, gigantic și roșu, dar noul venit părea atît de aproape!...

Și, odată răsărit, acesta nu se-ndura de loc să se ascundă și să doarmă, cum erau ei obișnuiți să creadă că se întîmplă cu uriașul lor soare din ceruri, al cărui chip era umbrit periodic în amurg de un văl dens și brun-cărămiziu ce aducea apoi asupra lumii ciclopeenilor noaptea cernită.

De aceea, triburile se închinaseră noului astru apărut, numindu-l, în imnurile lor păgîne și naive, Zeul tînăr și așteptînd cu teamă ca el să pornească lupta cu soarele cel bătrîn, pentru

a-și împărți văzduhul și lumea. Nu fusese, la început, nici o luptă între cei doi sori; în schimb, după o altă vreme, socotită în răbojul vechi al acelei planete ca „timpul celor patru războaie lacustre", din discul violaceu de pe cer se desprinse un fel de arc, alb și fierbinte, care căzu pe înaltul podiș pustiu și înghețat din centrul planetei. Nici acest arc alb nu apunea, ci strălucea și dogorea, topind și netezind stîncile de sub el, pînă nivelă podișul ca pe un fel de scut imens lustruit și întins ca fața unui lac.

Apoi, după ce în lumea ciclopeenilor se perindară alte trei războaie, din discul violaceu de la orizont se desprinse un glob luminos, mult mai mic decît soarele și alb-lăptos. Triburile de-atunci îl numiră Matricea divină și iată de ce: globul alb-lăptos circulă, plutind, coborînd și înălțîndu-se continuu între podiș și arcul fierbinte de deasupra lui, treizeci de zile orbitoare și treizeci de nopți de foc albastru, pînă ce deodată arcul alb dispăru, amurgul sîngeriu se întinse iarăși peste tot, iar globul zeiesc se opri lin în centrul podișului planetar.

Rămase acolo, nemișcat, vreme de alte trei dinastii războinice. După aceea, brusc, se desfăcu în cinci „petale" și dinăuntrul lui se născu sau se arătă Sfera vie, ca un rod zeiesc, scînteietor și nemaivăzut, ce s-a desprins peste zi din învelișul sau matricea sa cerească. Din acea clipă, astrul violaceu se făcu nevăzut, apuse sau muri pentru lungă vreme.

Dispariția de pe cer a Zeului tînăr, a soarelui violaceu, precum și nașterea Sferei vii s-au petrecut, spune legenda, pe cînd planeta era sub stăpînirea celei de-a 4-a dinastii războinice lacustre. O cumplită panică pusese stăpînire atunci pe ciclopeeni. Nu înțelegeau cine e acest astru și zeu străin, venit pe neașteptate și care-și schimba necontenit înfățișarea. Nu înțelegeau în ce glob solar se ascunde el cu adevărat. Nu deslușeau cine e această stranie „ființă" sub formă de sferă vie, scînteietoare, născută din globul alb, care, la rîndu-i, fusese născut din astrul violaceu.

Un fapt era totuși sigur pentru locuitorii de-atunci ai planetei, și anume că Sfera vie era o ființă cerească, venită din alte lumi, o ființă divină, a cărei naștere și înfățișare ascundeau, pesemne, alte mistere. Ciclopeenii nici măcar n-o puteau privi decît ferindu-și ochii după niște cochilii negre, translucide, sau în timpul nopților ruginii, cînd bătrînul lor Zeu gigant se înfășura în vălul său ocru ca să se odihnească. Abia atunci Sfera vie se arăta în toată neasemuita ei splendoare, uimindu-i și înfricoșîndu-i mereu, deși părea pașnică și indiferentă față de triburi.

Era o făptură cerească uriașă, cît mii și mii de ciclopeeni la un loc — rotundă, sidefie la prima privire, asemenea unor melci sticloși din abisul mărilor calde. Firește, melcii rotunzi erau cît un bob de nisip pe lîngă Sfera vie, apoi aceasta părea doar la prima vedere albă-sidefie și parcă transparentă. Cînd o priveai însă mai îndelung, observai că „ființa solară" e acoperită de mii de solzi scînteietori, violeți, albaștri, azurii și argintii. Cîteodată însă acești solzi sau „ochi de zeu", cum îi numeau ciclopeenii, deveneau intens strălucitori, albi-orbitori, răspîndind un fel de aură cu zeci de nuanțe în jurul sferei. Atunci era semn că ființa

cerească se pregătește să colinde prin văzduh, peste mări și pămînt, oriincotro îi era voia. De multe ori Sfera vie se desprindea de pe podiș și „umbla", plutea mai bine zis, la o anumită înălțime, deasupra pădurilor, lacurilor și locuințelor ciclopeenilor, apoi se întorcea pe platoul central și pustiu, pe care și-l alesese de la bun început ca lăcaș zeiesc și inviolabil.

Dacă un grup de războinici cuteza să se apropie de acest podiș „sfînt" și dacă, mai ales, ciclopeenii veneau înarmați, Sfera vie se făcea albă-strălucitoare și arunca din ochii săi multipli niște raze foarte fierbinți, silindu-i pe îndrăzneți să dea îndărăt, ca înaintea unei săgeți de foc, nimicitoare. Altminteri, ființa solară era pașnică. Nu azvîrlea fulgere, nu făcea nimănui nici un rău, ci stătea pe platou și se uita, *cu multiplii săi „ochi de zeu". Uneori colinda prin împrejurimi și, de asemenea, se uita necontenit la toate dintr-o dată.*

Căpeteniile triburilor și înțelepții care avuseseră curajul să se apropie la o oarecare distanță de platoul unde se afla enorma sferă strălucitoare se întorseseră nevătămați și convinși că „Ființa născută a treia oară din zeul cel nou" îi cercetase *îndelung cu ochii săi scînteietori. De aceea, cu timpul, ciclopeenii îi dădură Sferei vii un nume simbolic, lung, greu de tradus, care conținea etapele metamorfozei zeului și pe care, pentru simplificare, automatul de tradus l-a înlocuit cu* Pluriobs, *ceea ce înseamnă „Cel cu mulți ochi". Era doar una dintre numirile date ființei cerești, noului zeu — în realitate cosmonautului venit cu astrosfera sa în lumea ciclopeenilor.*

Despre Pluriobs, eroul acestei legende, textul ciclopean vorbește destul de confuz, uneori ca despre o făptură umană, ieșită din Sfera vie, alteori ca despre un adevărat astru și zeu, venit din depărtări imense, neaparținînd universului lor.

Dar să lăsăm vechea legendă să povestească ea însăși:

La început, în timpul celei de-a 4-a și a 5-a dinastii războinice, triburile care viețuiau pe planetă au ținut sfat și au hotărît să i se aducă Sferei vii jertfe, ca unei zeități temute, care trebuie ademenită, îmblînzită, implorată... De aceea, mii și mii de războinici și de robi s-au scufundat în mare și au pescuit acolo moluștele cele mai de preț, cele mai mari și mai bune la gust. Au ridicat pe țărmul stîncos — chiar lîngă podișul sfînt — un morman de astfel de prețioase jertfe și s-au retras, așteptînd să vadă ce face ființa strălucitoare.

Pluriobs nu s-a clintit de pe podișul unde se afla, la sute de bătăi de fulgere distanță de altarul cu moluște. Dar apoi, dintr-unul din solzii săi, a săgetat un fir subțire, violaceu, o rază care a ajuns cu capătul exterior pe mormanul de viețăți marine. Într-o clipă, moluștele au fost preschimbate în ceva ca o pulbere gălbuie, apoi pulberea în abur auriu, și în urmă nici aburul nu s-a mai văzut.

Triburile s-au bucurat crezînd că Sfera vie le-a primit ofranda, „înghițind" în felul său ceresc bunătățile pescuite din oceanul lor, din ale căror unde războinicii și celelalte neamuri își scoteau ei înșiși hrana.

I-au adus, de aceea, zeului tînăr şi a doua, şi a treia noapte mormane de moluşte cafenii, rare şi gustoase, dar Pluriobs nu s-a mai atins de ele.

După o generaţie, ciclopeenii au schimbat darurile şi i-au trimis grămezi de flori din adîncul apelor, alge albastre, catifelate, bune pentru ţesături, fructe parfumate de mermor, care te-mbată şi te fac să visezi peisaje minunate din lumea zeilor, tot felul de peşti turtiţi, fosforescenţi şi melci cu cochilia sfărîmicioasă şi dulce. I-au mai trimis cărăbuşi din mlaştini, broscuţe roşii care trăiesc în lacurile cu iod şi păsări cu ventuze în loc de cioc, liane ce nu putrezesc nici în apă, nici pe uscat şi din care ciclopeenii îşi construiau locuinţe marine şi aşezări pe uscat şi, în sfîrşit, arme de-ale lor: nisip de vanadiu, ce se-aprindea în văzduh, bolovani minerali negri, mari cît capul unui războinic şi care, odată aruncaţi cu o praştie puternică, lovesc ţinta, apoi se întorc exact în locul de unde au fost trimişi, insecte veninoase şi arici uriaşi electrici ce-şi omoară vrăjmaşii curentîndu-i de la depărtare.

Triburile observaseră că Pluriobs nu primeşte decît o singură dată aceeaşi ofrandă, altfel o lasă neatinsă.

Şi, cînd nu mai avură ce daruri să-i închine, căpeteniile războinicilor chibzuiră să-i trimită de rîndul acesta cei mai frumoşi robi pe care-i aveau. Aleseră o sută de tineri şi o sută de fecioare, îi îmbătară cu suc de mermor, îi legară cu liane tari şi-i lăsară pe o stîncă din vecinătatea podişului.

Sfera vie pluti mai încolo, depărtîndu-se puţin de ciclopeenii jertfiţi, scînteind din ce în ce mai stins pînă ce solzii ei multicolori păliră şi se făcură toţi violet-deschişi. Ochii săi emanau nişte unde albăstrii, care ţesură în jurul globului o aurcră minunată, irizată în zeci de tonuri foarte şterse, vizibile acum şi cu ochiul liber de pe stînca unde stăteau legaţi robii.

O rază intens-strălucitoare, violetă, ţîşni curînd din sferă, se arcui şi căzu pe piatră, chiar la picioarele celor o sută de tineri şi o sută de fecioare, învăluindu-i într-o lumină orbitoare care-i făcea nevăzuţi pentru străjile puse de fruntaşii triburilor în apropierea altarului cu jertfe.

După o vreme, cînd robilor închinaţi Sferei vii le reveniră cunoştinţa şi văzul, ei zăriră, cutremuraţi de frică şi vrăjiţi de frumuseţea culorilor, venind pe arcul auriu ce lega globul strălucitor de stînca lor o fiinţă, cu o formă verticală, ceva mai înaltă şi mai puţin roşiatică decît un ciclopeean. Avea în interiorul trupului un fel de lujer luminos, straniu, cristalin. Pe măsură ce zeul aluneca pe acel pod spre ei, lujerul lui devenea însă mai puţin vizibil şi treptat se opaciză cu totul, şi lumina din trup i se stinse. Cel venit părea acum o făptură asemănătoare ciclopeenilor. Cînd se apropie şi mai mult, robii îl priviră mai puţin înfricoşaţi, totuşi neîncrezători în soarta lor, stînd prăbuşiţi la pămînt şi aşteptînd din clipă-n clipă ca zeul să se transforme în altceva — într-o floare de foc poate — şi să-i ardă de vii cu vreun fulger de-al său pe care-l ascunsese, pesemne, sub haină.

Nu se întîmplă însă nici o nenorocire, nu căzu nici un trăsnet ceresc, nu-i arse nimeni. Fiul Sferei vii şi al astrului nou stătea nemişcat în preajma lor.

Cei mai curajoşi ridicară atunci pleoapa şi-l priviră cu o curiozitate vie, amestecată cu spaimă şi resemnare.

Zeul născut din astrul tînăr semăna într-adevăr destul de bine cu unul dintre ei, părînd un ciclopean ca oricare altul, deşi trupul îi era cu un cap mai înalt, braţele mai puţin vînjoase şi înotătoarele mai suple decît ale lor. Nu era nici aşa de roşiatic la piele, iar în frunte n-avea, ca toţi ciclopeenii, un singur ochi rotund şi bombat, cu o pleoapă groasă, ci zeci şi zeci de ochi plaţi rombici, stranii, minunat coloraţi, ca şi solzii strălucitori ai Sferei vii, dar mult mai mici şi incrustaţi într-o fîşie lată, cristalină, ce-i încingea tîmplele şi tot capul.

Zeul purta o haină fără mîneci, ca şi robii, dintr-o ţesătură obişnuită de alge albastre. Le spuse, în limba lor şuierată, modulînd însă mult mai melodios sunetele :

— Ridicaţi-vă şi nu vă temeţi. Sînt Pluriobs, Cel cu mulţi ochi, prietenul şi sfătuitorul vostru.

Robii însă rămaseră tot la pămînt, murmurînd imnurile învăţate în cinstea noului astru violaceu şi a Sferei vii, numindu-l pe Pluriobs Fiul Fiinţei strălucitoare şi Zeul lor tînăr şi implorîndu-l să nu-i ardă cu fulgerele ce-ar putea ţîşni din ochii săi divini. De asemenea, îl rugară să spună mamei lui, Sferei vii, să nu-i „înghită" ca pe moluşte, ci să-i cruţe.

— Sfera vie n-a „înghiţit" nimic, după cum credeţi voi, a grăit atunci Pluriobs. Sfera vie nu e o zeitate, ci un vehicul zburător, o navă sferică, un fel de locuinţă a mea, după cum nici eu nu sînt zeu. N-o să vă facem nici un rău.

Robii nu-l crezuseră la început. Din străbuni, cu toţii ştiau că jertfele atinse de raza Sferei vii se prefăcuseră într-o clipă în scrum auriu, în abur şi în nimic. Aşadar, Sfera vie îşi „devora" victimele, deşi zeului născut din ea îi plăcea să spună, în termeni neînţeleşi, că le absoarbe înăuntrul ei, fără să le facă nici un rău, Dar numai un singur tînăr dintre cei o sută avu cutezanţa să dea glas gîndurilor sale :

— Ar trebui să ne socotim fericiţi că am fost aleşi drept hrană şi dar pentru zei. Totuşi nu înţelegem de ce nu v-au plăcut mai departe moluştele cafenii. Oare Sfera vie are nevoie de vieţile noastre ? Şi ce vieţi va mai distruge după noi ?

Pluriobs îl ascultă fără să se mînie, apoi se îndreptă cu faţa spre Sfera vie murmurînd ceva neînţeles. După un timp, din acest lăcaş zeesc porni o rază, apoi mai multe raze împletite, care căzură ca nişte curcubee violete aproape de stînca unde stăteau cu toţii. Se ţesu astfel un al doilea pod. În urmă, pe puntea de raze se rostogoli iute un glob cenuşiu, mare de tot, pînă la picioarele robilor. Globul cenuşiu se opri şi, brusc, se desfăcu în cinci fîşii strălucitoare. Dinăuntrul lui apărură mormane de moluşte cafenii, vii, *broscuţe roşii,* vii, *flori şi alge albastre proaspete,* vii, *şi, rînd pe rînd, aproape toate soiurile de vietăţi şi daruri pe care triburile le jertfiseră sferei. Printre robi trecu atunci o înfiorare, şi ei se tînguiră mai departe :*

— Sfera vie nu a primit ofrandele triburilor ! plîngeau ei. Vai nouă, căci pe noi ne vrea zeul ! Zeul nu vrea aceste lucruri şi bucate de preţ ! Fiul Sferei vii doreşte însăşi viaţa noastră !

— N-ați înțeles nimic, spuse șuierînd cu blîndețe Pluriobs. Moluștele, bucatele și darurile sînt ale voastre. Vedeți doar că sînt întocmai cum mi le-au dăruit strămoșii voștri, mai demult. Viețuitoarele sînt vii. Eu n-am ce face cu ele. Nu vă temeți. N-o să se atingă nimeni de viața voastră, după cum nu m-am atins de a lor. Prima lege a lumii mele galactice, a stelei de unde am venit eu, e să respectăm viața, s-o cunoaștem și s-o protejăm pretutindeni unde o întîlnim în univers. O să înțelegeți spusele mele mai tîrziu.

Robii se liniștiră oarecum, se ridicară și-și murmurară iarăși imnurile, apoi, cu bunăcuviință, dar și cu un fel de foame animalică, ce le făcea trupul să tremure, se apucară să înghită moluștele și broscuțele vii, să sugă rădăcinile de plante și melcii dulci și să ascundă în haină, la piept, fructele aromate de mermor, dătătoare de visuri.

— Fructele acestea conțin o otravă care vă face rău, vă slăbește trupul și mai ales mintea. Nu le mîncați. V-am privit de departe în timp ce voi dormeați aici, în necunoștință de cele întîmplate. Am văzut prin trupul vostru, atît de minunat alcătuit de natură, deși încă la începuturile evoluției sale, cum sucul otrăvitor invada încet globulele portocalii ale sîngelui vostru și pătrundea în țesuturile nervilor, paralizîndu-i. Iar creierul vostru asemănător cu o aglomerare de stele, cu fiecare celulă vibrînd și pulsînd, era îmbîcsit într-o ceață plumburie de toxina subtilă a plantei de mermor. Nu-i mîncați fructele.

Robii îl ascultară neîncrezători și temători. Planta de mermor era socotită sfîntă, iar fructele ei — binefăcătoare trupului.

— Ochii tăi, Pluriobs, văd prin corpul nostru ? Ce fel de privire ai, zeule cu înfățișare de rob ?

Pluriobs zise :

— Văd prin voi așa cum văd și înăuntrul meu, atunci cînd doresc asta, și așa cum văd prin lucruri și prin ființe, prin pămînt și prin văzduh. Privirea mea e cu totul altfel decît a voastră, fiindcă în lumea de unde vin eu s-a desăvîrșit continuu. Și acolo unde privirea mea luminoasă nu mai poate pătrunde, mai ales în spațiul vast al cerului, în locul meu privesc ochii sferei și ochii automatelor, adică ai robilor mei neînsuflețiți. De aceea v-am văzut încă de mult, cînd astronava mea, astrul tînăr, cum îl numiți voi, nici nu răsărise pe cerul planetei voastre. Vă repet : sînt prietenul și sfătuitorul vostru. Nu vă temeți. Nici Sfera vie, nici eu nu vă vom pricinui vreun rău, nici vouă, nici celorlalți ciclopeeni din alte triburi.

Un glas se ridică potrivnic, limpede, din grupul tinerilor :

— Robi frați, aveți înaintea voastră un zeu mincinos. Întrebați-l cu ce se hrănește, întrebați-l cît poate trăi fără mîncare. Și priviți moluștele pe care le mai aveți în față. E o vrajă, vă spun. Ele nu pot fi aceleași *moluște cafenii pe care căpeteniile de la începutul celei de-a 4-a dinastii războinice le-au adus jertfă Sferei vii Voi știți că o moluscă trăiește în apa mării foarte puțin. Fără apă, piere mai repede. Or, de la ziua ofrandei dintîi și pînă acum s-a scurs atîta vreme încît nici noi nu știm s-o măsurăm. Vă întreb, frați ciclopeeni, ce vietate, ce moluscă poate trăi atîția ani ? Nici chiar noi nu viețuim decît vreme de 90 de eclipse, dacă nu*

murim înainte, din cauza războaielor sau a uraganelor mării. Așadar, sau ofrandele dintîi care au fost dăruite soarelui tînăr au fost arse de raza Sferei vii, cum ziceau strămoșii noștri, sau au pierit pe altă cale. Oricum ar fi, vietățile marine, plantele și darurile din fața voastră sînt altele decît cele sacrificate, iar acest zeu, ce-și zice Pluriobs, ne minte, face vrăji și ne ascunde clipa în care ne va arde și ne va înghiți. Întrebați-l cu ce se hrănește, întrebați-l ce a făcut cu vietățile jertfite și ce va face și cu noi în curînd!

Cele o sută de fecioare izbucniră atunci în plîns, implorînd mila zeului. Mulți dintre tinerii robi șuierară însă cu înverșunare, cîștigați de îndrăznețele cuvinte ale fratelui lor.

Pluriobs se apropie cu încă un pas și le spuse:

— De ce nu mă credeți? E greu să înțelegeți la început toate cele ce vă spun, trebuie însă ca voi să credeți că nu vă vreau răul, că nu-mi trebuie viața voastră. Dacă aveam acest gînd, aș fi putut să vă ard pînă acum, de la depărtare. Ce să fac să mă credeți?

— Să răspunzi ce mănînci!

— Să ne spui de unde ai venit și cine ești cu adevărat.

— Să ne lămurești unde și cum te-ai născut!

— Să ne dai drumul!

Unii dintre robi strigau din ce în ce mai ațîțați și mai curioși, mulți însă plîngeau și se rugau. Nici unul nu îndrăznea totuși să se apropie de Pluriobs și-și fereau cu toții privirea de ochii săi multicolori.

— Plecați, le spuse Pluriobs, mîhnit. Sînteți liberi. Să nu rămînă lîngă mine decît acela care poate înțelege că nu doresc să vă fur viața. Eu, Pluriobs, ca și ceilalți oameni din lumea noastră, nu mă hrănesc cu vieți, cu viețuitoare, ci cu săruri și mai adesea cu raze, cu lumină. Dar e prea greu pentru voi să pătrundeți asemenea taine. Hai, plecați! Vă spun că sînteți slobozi!

Robii nu plecară în prima clipă. Cel îndrăzneț urmă la fel de aspru și de șuierător:

— Vrei să plecăm? Dar bine, Pluriobs, dacă vom coborî de pe podișul sfînt, străjile, războinicii și închinătorii credincioși astrului violet ne vor sfîșia în bucăți sau ne vor arunca peștilor de pradă fiindcă tu nu ne-ai plăcut și fiindcă Sfera vie, maica ta, nu a primit jertfa seminției noastre.

— Dar tu crezi sau nu în zei? murmură Pluriobs.

— Nu, nu cred, înălță fruntea tînărul rob.

Atunci dintre fecioare se desprinse una și, alergînd spre Pluriobs, se prăbuși înaintea lui.

— O, zeule cu trup de rob și cu fulgere în ochi, îl imploră ea, tînguindu-se, iartă-l. Zen nu știe ce spune! Cruță-i viața sau ia-o pe a mea, mai întîi, înainte de a-l arde pentru fărădelegea lui.

Zen se apropie de fată și-i puse mîna pe umeri, tăcut.

— Vă iubiți, nu-i așa? îi întrebă Pluriobs.

— Da, spuse fata. Ne iubim. Am fost luați robi împreună, de mici, în timpul unui război. El m-a apărat de atîtea ori. Nu-i un rob rău, deși nu se închină nici altor zei, nici noului astru violaceu, părintelui tău ceresc. Iartă-l, Pluriobs!

— N-am ce să-i iert. Și mă bucur aflînd că inimile voastre primitive știu ce înseamnă iubirea și devotamentul! De aceea, am să vă ajut să plecați îndărăt pe tărîmurile voastre, pe ascuns, fără

să fiți văzuți de cei care v-au adus aci. Dar mai întîi am să răspund întrebărilor puse de voi, fie că veți pricepe sau nu, fie că-mi veți crede cuvintele sau nu. Moluștele pe care le-am adus din Sfera vie au fost urmașele celor primite de mine la întîia jertfă, cum spuneți voi. Le-am adus în sfera asta, în casa mea zburătoare, le-am înviat, le-am păstrat în niște băi cu o apă aidoma mării voastre, și ele au făcut pui, iar puii puilor lor vi i-am dăruit vouă. Vietățile toate au trăit în Sfera vie, în astronava mea, mai mult decît în apa lor de baștină, fiindcă eu știu să le prelungesc viața. Știu s-o prelungesc și pe a voastră. Pot să vă fac să trăiți de zece ori mai mult decît ceilalți ciclopeeni. V-am spus că eu nu mă hrănesc cu vietăți. Așa e legea mea. Cea dintîi lege a Galaxiei noastre, a imensei lumi de stele și a planetei unde m-am născut eu, e respectul pentru viață, orice chip ar avea ea. De aceea, repet, niciodată nu vă voi face vreun rău. M-ați întrebat cine sînt. V-am spus și asta. Nu sînt zeu. Pentru voi sînt Pluriobs, cel cu mulți ochi. În realitate sînt un om ca și voi, o ființă gînditoare, ca și voi, numai că m-am născut în altă lume, într-o lume neînchipuit de bătrînă în comparație cu a voastră, cu o civilizație neînchipuit de străveche și de strălucită... Eu însumi sînt foarte bătrîn, aproape nemuritor pe lîngă voi, ciclopeenii. M-am născut într-un sistem solar dinspre centrul Galaxiei, pe o planetă de cristal, minunată, cum nu se află decît puține în Universul cel fără de margini... Acolo, pe pămîntul meu, baza vieții, a trupului nostru însuși, o formează o substanță care se găsește oarecum și la voi, în cochilia melcilor sau în nisipul mării, în unele roci și în multe alte vietăți din pămînt sau din apă. Nu sînt zeu, vă repet. Sînt om. Și totuși sînt altfel decît voi. Spuneți-mi de aci înainte Pluriobs și aveți încredere în mine.

— Ascultă-ne, o, Pluriobs, zeu sau om, oricine-ai fi tu cu adevărat, șuieră mai prietenos Zen, tînărul rob îndrăzneț, ascultă-ne și nu te mînia pe noi. Spui că ești o ființă din altă lume. De ce nu ai rămas în lumea ta? De ce ai venit la noi să ne înspăimînți femeile, copiii și triburile?... Ce cauți pe tărîmurile noastre?

Pluriobs nu se supără, ci răspunse blînd:

— Eu sînt un călător printre stele, un astronaut, cum zicem noi. Menirea mea a fost să descopăr mereu alți aștri, mereu alte lumi și alți oameni. Să-i descopăr și să le aduc solia pașnică a lumii mele de cristal. Să-i descopăr și să le viu într-ajutor dacă au nevoie de mine. Știu că voi, ciclopeenii, nu puteți înțelege legile care ne cîrmuiesc pe noi, nici dorința noastră veșnic vie de a dezlega mereu alte taine, scrise în Universul cel fără de margini.

— Și, într-adevăr, ai venit în zbor? întreabă un alt ciclopeean rob. Acesta era un bărbat mai matur, vînjos și cu o căutătură aprigă, sălbatică și semeață.

— Da. Am venit în zbor, cu astrosfera mea, căreia voi îi ziceți soarele violaceu și tînăr.

— Zici că ești om și totuși trăiești ca și zeii într-un fel de soare, fără să te aprinzi... spuse mai departe bărbatul cel semeț. Nu te cred. Ești zeu, însă un zeu cu alte gînduri și socoteli decît cele pe care le au zeii noștri cei vechi.

Ochii multipli ai lui Pluriobs scînteiară ciudat.

— Tu, ciclopeanule, știi oare ce fel de gînduri au zeii ? zise el. Se gîndesc oare zeii voștri la putere, la mărire, așa cum te gîndești tu ?

Bărbatul se înclină, bătîndu-și fruntea de piatră :

— Iartă-mă, Pluriobs, șuieră el, iartă-mă ! De unde să știu eu, un biet rob, ce gîndesc zeii ? E drept, nu-s un rob de rînd ; odinioară eram căpetenie de trib. Odinioară zeii mi se arătau în vis

și-mi porunceau să pornesc război împotriva unor seminții vrăjmașe, spre a le nărui. Tu, zeule cu mulți ochi, ce-mi poruncești ?

— Cum te cheamă ? întrebă Pluriobs.

— Moah.

— Ridică-te, Moah ! Îți poruncesc de azi-nainte să nu mai ucizi și să nu mai asculți glasul altor zei mincinoși. Crede în mine și atît. Dacă vrei, de acum încolo poți fi ucenicul meu, prietenul meu.

Robii murmurară, adînc impresionați. Moah se ridică și rămase lîngă Pluriobs, privindu-l tăcut și temător.

— Vrea cineva dintre voi să rămînă cu mine ? glăsui mai departe Pluriobs.

— Eu ! strigă Zen.

— Și eu ! se rugă iubita lui.

— Și eu ! șuieră Moah, cu ardoare.

Ceilalți ciclopeeni tăcură și se strînseră unul într-altul, ca o turmă.

— Vă înțeleg teama, zise Pluriobs, și ochii săi multipli scînteiară din nou. Nu mă supăr că vreți să plecați de lîngă mine cît mai grabnic cu putință. Înainte însă de a ne despărți, vreau să vă povestesc cîte ceva despre mine, ca să povestiți și voi, la rîndul vostru, altor ciclopeeni, și aceștia să povestească, de asemenea, copiilor și urmașilor lor.

Eu, Pluriobs, sînt un călător printre stele, un astronaut. Am pornit la drum, din lumea mea, demult de tot, cînd pe planeta voastră nici nu apăruseră primii oameni și primele triburi lacustre, cum le ziceți voi. Am cutreierat spații nesfîrșite, am văzut sute de lumi diferite de-a voastră, m-am întors în lumea mea de sute de ori și de sute de ori am pornit iarăși la drum. Sfera mea, astrul violet, cum îi ziceți voi, poate călători prin oceanele Cosmosului, mergînd mai iute decît merge fulgerul pe cer. Așa am ajuns și la voi. Aceasta va fi însă ultima mea călătorie, căci nu sînt un zeu tînăr, cum mă socotiți voi, ci un astronaut foarte bătrîn, neînchipuit de bătrîn. Niciodată nu voi mai putea să mă întorc la ai mei. Vremea nu-mi va îngădui asta, o știu. Zilele mele sînt numărate. E drept că, pe lîngă scurta voastră viață, a mea e încă lungă. Pînă ce eu voi muri, cîteva generații de ciclopeeni vor pieri înaintea mea. Totuși, așa cum și soarele vostru gigant și roșu va muri, așa cum și stelele din vastul vostru univers au un început, o evoluție și un sfîrșit, tot astfel și eu, Pluriobs, voi pieri. Și ziua aceea nu va fi departe. Dac-aș porni de îndată spre lumea mea, spre planeta noastră de cristal, aflată în roiul de stele dinspre centrul Galaxiei, n-aș putea ajunge nici pînă la un sfert de drum distanță de ea și aș pieri în zbor. Ceasul morții mele se apropie, știu bine. Nu vreau însă să-mi sfîrșesc viața în zadar, atîta vreme cît aci, la marginea Galaxiei, aici, pe planeta voastră micuță, în preajma soarelui vostru, voi aveți nevoie de lumina pe care eu v-o pot dărui. Am ales de aceea să rămîn la voi, să vă ajut. V-am descoperit planeta încă de mult, pe cînd zburam către așa-zisul Zeu gigantic și roșu. Soarelui i-am cercetat radiațiile, razele și jerbele de foc pe care le aruncă în jurul său și știu foarte bine că însăși viața planetei voastre e amenințată curînd să se stingă. Soarele vostru e un astru îmbătrînit, pe cale de dispariție. Odinioară era încă o dată mai strălucitor și mai fierbinte decît e acum. Pe atunci aproape toate planetele lui aveau viață. Acum însă,

doar aci mai există ființe vii. Voi, ciclopeenii, ați apărut pe lume destul de tîrziu și n-o să puteți ajunge la suprema voastră dezvoltare, ca ființe gînditoare, fără ajutorul meu. Astfel, în curînd planeta voastră se va răci de tot și va muri. Soarele vostru nu va mai avea putere să vă încălzească. Va trebui să vă luptați cu frigul, cu ghețurile care au și cuprins aproape toată planeta. Ființe vii — viață și oameni — se află doar aici, în jurul platoului central de pe pămîntul vostru, în mările voastre calde încă, în adîncul cărora clocotesc vulcani radioactivi. Dacă rămîneți neștiutori și neajutorați ca și pînă acum, nu vor trece nici 30 de dinastii războinice și lumea voastră va pieri. Radiațiile, razele aruncate de giganticul vostru Zeu roșu sînt din ce în ce mai primejdioase, clima se răcește din ce în ce, tot pămîntul va îngheța și în curînd atmosfera, văzduhul care înconjură planeta voastră se vor risipi. Atunci razele soarelui bătrîn vor deveni și mai dăunătoare și vor nimici, pe planetă, orice e viață sau grăunte de viață.

De aceea, repet, mi-am ales singur soarta. Voi rămîne aici, în preajma soarelui gigant, să vă ajut, să vă salvez planeta de moarte. N-o să înțelegeți la început ceea ce voi înfăptui. Dar urmașii urmașilor voștri mă vor înțelege atunci cînd eu n-oi mai fi, atunci cînd viața va înflori aici cu adevărat, atunci cînd soarele cel roșu se va preschimba într-un astru tînăr, galben ca aurul și binefăcător ca un zeu din poveștile voastre vechi despre zei.

Dar asta e deocamdată o taină și eu o voi dezvălui mai tîrziu numai celor care vor rămîne cu mine.

Acum vă spun încă o dată : sînteți liberi să plecați cu toții. Și, ca să nu întîmpinați nici o piedică, voi trimite din Sfera vie, din casa mea, o fîșie lată de raze nevătămătoare înspre țărmul mării reci învecinate. Sub aceste raze se va deschide o cale apărată. Privirile războinicilor voștri nu vor ajunge pînă la ea și nici un bolovan nu va putea pătrunde prin ea. Veți putea umbla fără nici o teamă pe acel drum, călăuziți de calea de lumină. Acum mîncați și întăriți-vă pentru călătoria voastră.

Pluriobs se întoarse apoi iarăși cu fața către Sfera vie. O rază violacee porni din banda care-i încingea tîmplele și se pierdu în văzduh. Curînd, o rază tot violacee se văzu venind dinspre sferă spre stîncă. Puțin timp după aceea, din globul strălucitor porni într-adevăr o fîșie albă lată în direcția celuilalt țărm maritim.

Robii se repeziră ca niște copii nerăbdători într-acolo. Lîngă Pluriobs, ce stătea drept și neclintit, nu mai rămase pe stîncă decît Zen, tînărul cel îndrăzneț, împreună cu fata care-l iubea, și mai la o parte, Moah, fostul șef de trib.

— Doresc să fiu robul tău de-aci înainte, șuieră Zen. O, Pluriobs, m-am încredințat acum că ne vrei binele și nu moartea ! De aceea, oricine ai fi, zeu sau făptură muritoare, ca și noi, lasă-mă să mă închin înaintea înțelepciunii, puterii și blîndeții tale !

Și tînărul ciclopean căzu la pămînt în fața călătorului galactic și-și bătu fruntea de piatră de cîteva ori...

— Scoală-te, șopti Pluriobs, alătură-te celorlalți doi și urmați-mă ! Vă iau cu mine pentru un timp. O să încerc să vă învăț cîte ceva din adevărurile descoperite de noi, oamenii de pe planeta de Cristal. Nu vă fie teamă, veniți, prieteni !

*

Arcul de raze era ca un coridor strîmt, prin care cei trei ciclopeeni lunecară, fiind sorbiți parcă de o putere nevăzută. Înaintea lor mergea Pluriobs. Aici, în ciudatul spațiu întrețesut de raze, corpul călăuzei lor arăta din nou schimbat. Învelișul cărnos, ca al oricărei făpturi de pe planeta ciclopeenilor, devenise iarăși transparent, și culoarea lui roșie se estompa. Lujerul luminos, vertical se contura, în schimb din ce în ce mai limpede, răsfirîndu-se spre capătul lui superior într-un fel de sepale strălucitoare, care țineau globul capilar, tot luminos și brăzdat de banda aceea orizontală cu ochii rombici, multipli, incrustați în ea.

Ciclopeenii șovăiră, cuprinși de teamă.

— Care e adevărata ta înfățișare, Pluriobs? murmură Zen. Și cum arată frații tăi din lumea voastră de cristal? Cum ești tu cu adevărat? Semeni cu noi? Spune-ne, ca să nu ne înspăimîntăm cînd te vei schimba iarăși la chip...

— Corpul meu adevărat e un fel de lujer vertical, așa cum îl vedeți prin învelișul protector în care m-am înfășurat și pe care l-am făcut să semene oarecum cu trupul vostru fusiform, plastic și roșiatic, pentru ca să nu vă speriați de mine prea rău. În acest coridor țesut din raze de un anumit fel, lumina e însă atît de puternică încît învelișul meu se face transparent și voi mă puteți vedea așa cum sînt în realitate. Înainte însă de a ajunge în Sfera vie, care e în același timp vehiculul meu de zbor și un fel de locuință a mea, și laboratorul meu, și care va fi de aci înainte pentru o vreme și casa voastră, va trebui să îmbrăcați și voi un costum care să vă apere de razele din Sfera vie, de lumina ce v-ar putea orbi sau vătăma.

În Sfera vie o să vedeți cîțiva roboți, cîțiva slujitori de-ai mei neînsuflețiți. Eu i-am făcut din metal și cristal, aproape fără moarte, dar și fără viață. Robii mei știu să facă fel de fel de lucruri, să vorbească și să judece. Să nu vă temeți de ei, dar nici să nu vă apropiați prea mult de ei și să știți că, în realitate, voi sînteți oameni, iar ei nu.

Acum priviți! Trapa Sferei vii, a cosmonavei mele, se va deschide îndată. Va sosi peste puțin timp un slujitor cu haine de protecție pentru voi...

Cei trei ciclopeeni se traseră înapoi cîțiva pași. Înaintea lor, la capătul coridorului de raze, se zărea uriașa Sferă vie, ca un melc globular de ocean, dar un fel de melc neînchipuit de mare și de strălucitor. Solzii multipli ai sferei scînteiau acum palid de tot, cu o nuanță violetă, odihnitoare. Erau, de asemenea, surprinzător de mari, cît zeci de porți de case laolaltă. Sfera vie părea alcătuită ca un fagure metalic dintr-o mulțime de căsuțe rombice sticloase, dintr-o mulțime de „solzi" sau „ochi" colorați. Unul dintre solzii violeți din centru se întunecă deodată, pînă ajunse aproape negru. Și în cadrul său se ivi un rob de sticlă și de metal, o formă verticală, înaltă cam cît trei ciclopeeni la un loc și groasă cît unul, cu două brațe, ca două ramuri de cristal, în stînga și în dreapta. Pe

unul dintre aceste brațe atîrnau trei săculeți lunguieți dintr-o țesătură transparentă. Erau costumele de protecție pentru cei trei ciclopeeni. Moah, Zen și soața lui le traseră pe ei și apoi, urmîndu-l pe Pluriobs, intrară în marele și misteriosul lăcaș al fiului Sferei vii.

Nici un alt ciclopeean nu i-a mai văzut de atunci, dar toți cei 98 de robi și 99 de fecioare, care fuseseră împreună cu ei pe podișul cel sfînt, au povestit fiilor și nepoților lor acea nemaipomenită și divină întîlnire a lor cu zeul.

În vremea cînd Pluriobs mai era încă în viață, de multe ori Sfera vie s-a ridicat în văzduh, poate cu cei trei ciclopeeni cu tot, și a înconjurat lin planeta, ba chiar s-a înălțat uneori foarte sus, aproape de gigantul Zeu bătrîn și roșu de pe cer și tot așa de lin s-a întors și s-a așezat pe podișul central.

Sfera vie nu și-a mai deschis porțile decît după 180 de eclipse. Nepoții robilor închinați de mult Zeului tînăr și de mult dispăruți dintre cei vii au văzut atunci ieșind din Sfera vie trei ciclopeeni: doi bărbați tineri și o femeie, la fel de tînără, care spuneau tuturor celor întîlniți că ei sînt Moah, Zen și soția lui. O mulțime de robi se adunară în jurul lor să-i vadă, să-i asculte și să li se închine ca unor prieteni și aleși ai zeilor.

În urma celor trei ciclopeeni „nemuritori" veneau cîteva făpturi de sticlă și de metal, cîțiva robi ciudați cum nu mai văzuseră ei niciodată și cu care „aleșii zeilor" vorbeau într-o limbă necunoscută. Vreme de 40 de zile și de 40 de nopți, Moah, Zen și soața lui colindară platoul central al planetei lor, vestind tuturor ciclopeenilor că Pluriobs, zeul, se va urca în ceruri și că în curînd astrul violet, vehiculul lui de zbor, va apărea din nou la orizont, unde va rămîne vreme de o sută de eclipse. În acest răstimp, toți ciclopeenii trebuie să-și părăsească locuințele de pe pămînt și să-și facă niște adăposturi în piatră, în inima muntelui. Vor fi ajutați să-și sape aceste locuințe de robii lui Pluriobs. Apoi ei trebuie să se ascundă ca să nu-i orbească Marele Zeu și bătrînul lor gigant din ceruri, care se va schimba la față și va revărsa peste întinsul planetei lor ploi de foc pustiitoare trei zile și trei nopți în șir. După aceea, pe cer nu se va mai arăta niciodată bătrînul soare roșu, ci va răsări un astru tînăr, galben ca aurul și luminos cît zece zei stelari. Acest soare, tînăr, strălucitor și generos, va face să înflorească o viață nouă, mult mai blîndă și mai frumoasă decît tot ceea ce cunoscuseră ei pînă atunci.

*

Aci se sfîrșește primul text privitor la străvechea legendă a lui Pluriobs, text săpat cu niște semne vechi și uriașe chiar pe stîncile podișului central.

Pe alte cîteva lespezi, aflate la mare distanță de podiș, s-au găsit apoi alte două însemnări lapidare:

1/ „În timpul celei de-a 74-a dinastii lacustre, Sfera vie s-a ridicat sus pe cer și s-a făcut nevăzută. La 4 zile după aceea a răsărit

astrul violet, despre care strămoșii noștri credeau că murise. După cum zic discipolii celor aleși de zei, după zece eclipse vor începe marile ploi de foc. De aceea, mulți ciclopeeni, care se-nchină noului zeu Pluriobs, și-au părăsit casele și s-au ascuns în peșteri".

2) Celălalt text, scris cu alte caractere, fusese săpat pe o piatră roșie, de unul dintre fiii lui Zen. Deși scurt, era mult mai explicit. Iată ce spunea:

„După cele trei zile și trei nopți în care cerul s-a întunecat, iar soarele roșu a explodat și a azvîrlit în spațiu ploi de foc și pulberi pustiitoare, noi, cei ce-am urmat sfatul părintelui nostru, prea înțeleptul Zen, am ieșit în sfîrșit din peșteri și am îndrăznit să privim cerul... În locul marelui soare roșu strălucea acum un astru tînăr, galben ca aurul și luminos cît zece zei stelari, așa cum glăsuiseră prorocirile sfinte... Zen, tatăl meu, a plîns văzîndu-l și ne-a spus: «Fiii mei, aceasta este opera lui Pluriobs, învățătorul nostru, cel care s-a jertfit pentru a ne da nouă viață...» L-am întrebat: «Tată, adevărat este că Pluriobs nu era zeu, ci om ca și noi?» Iar Zen, părintele nostru, a răspuns: «Era un om, ca și noi, dar cu mult mai bătrîn și cu mult mai învățat... Iar lumea de unde a venit el e atît de depărtată, că raza soarelui nostru o va atinge în zbor de-abia peste cîteva mii de ani de drum...» Pluriobs, cel cu mulți ochi, a dăruit din nou viață planetei noastre, el ne-a făcut soarele cel tînăr de pe cer... el ne-a dăruit lumina, știința și dragostea lui... De aceea, voi și urmașii voștri, de cîte ori vreți să priviți cerul și soarele, să vă amintiți de el".

Desen de DUDA VOIVOZEANU

VLADIMIR COLIN

DIALOGURI LITERAR-GALACTICE (II)

TĂCEREA LUI NARMAR

Gramofonul galben de pe biroul meu, extraordinarul aparat X.Q.W. al prietenului Narmar de pe îndepărtata planetă Circa, a tăcut o zi și o noapte. Toți confrații de la „Cenaclul Marțienilor" veniseră pe rînd să-l contemple. Unul mi-a demonstrat că aparatul trebuia să se defecteze cu necesitate, drept care a și pus la punct o formulă complicată. Am reținut concluzia demonstrației : „Aparatul e defect, cea mai bună dovadă în acest sens fiind însuși faptul că s-a defectat". Un altul mi-a explicat că aparatul funcționa ireproșabil, dar că legătura cu Circa nu se putea stabili decît o dată la o sută de ani, dată fiind veronizarea saleptică a troponimiei mezengabolice. Drept care m-a încurajat să aștept și mi-a recomandat răbdare, știind că tutun aveam. Al treilea și-a amintit că are undeva, printre hîrtiile lui, descrierea unei situații similare înregistrată în Codexul Pasvantin, care datează, după cum se știe, din secolul al XII-lea. Doi scriitori începători și-au dat coate (cel puțin, așa am crezut), dar am constatat curînd că se bușeau în lege. Discuția lor contradictorie s-a mutat în stradă. Începuse pare-se la ultima ședință a cenaclului „Luceafărul". Pînă și redactorul meu de carte a ținut să mă ajute, în virtutea unei deformații profesionale. „Oricum — a spus —, vom cere un referat extern. Dar nu uita că lucrarea nu figurează în planul redacțional..." Rămas singur, mi-am aprins o țigară. Și glasul lui Narmar m-a trezit din visare.

— Spune-mi, te rog, cum se constată la voi că cineva are fantezie ?

— Prietene ! Aparatul tău funcționează ?

— Bineînțeles.

— Atunci de ce ai tăcut atîta vreme ?

— Vezi, nu știu cum se petrec lucrurile pe Pămînt, dar aici, pe Circa, nu obișnuim să vorbim întruna. De altfel, am avut destulă bătaie de cap cu interpretarea informațiilor pe care mi le-ai furnizat data trecută... Așadar, cum se constată la voi că cineva are fantezie ?

— De pildă, scriind, asemenea lui.

Camil Baciu: „MAȘINA DESTINULUI"

— E un test ?

— Indirect, ca toate cărțile de anticipație. Dar, de astă dată, fantezia e semnalată în mod categoric. Ceea ce nu înseamnă că din volumul lui Baciu lipsesc celelalte componente pomenite în legătură cu „Orașele scufundate" ale lui Felix Aderca.

— Îmi amintesc perfect : inteligența, talentul, cultura și umorul. M-am întrebat de ce n-ai ales și imaginația.

— *Imaginația*, zice dicționarul, e facultatea de a-ți reprezenta obiectele cu ajutorul gîndirii, facultatea de a născoci, de a crea, de a concepe. *Fantezia* e facultatea de a crea cu o nuanță de neprevăzut. Termenul *fantezie* mi se pare deci mai potrivit decît cel de imaginație pentru a indica una dintre componentele anticipației.

— N-ai impresia că vei fi acuzat de dogmatism ? Pari foarte sigur de tot ce afirmi.

— Numai proștii (iartă-mă, Narmar) confundă certitudinile cu dogmele. Cele dintîi pot evolua, vor fi nuanțate sau înlocuite, așa cum li se întîmplă atît de des bietelor certitudini în domeniul fizicii, de pildă, dar dogmele sînt imuabile. Deocamdată rămîn la certitudinea că un scriitor de anticipație lipsit de inteligență, talent, fantezie, cultură și umor e un nonsens. Evident, pînă la proba contrarie...

— Atunci Camil Baciu ?

— E o dovadă în plus că certitudinile mele sînt întemeiate. Nuvelele pe care le-a adunat sub titlul „Mașina destinului" sînt cele mai izbutite pe care le-am citit în ultima vreme, și, în toate, fantezia se exercită liber, aș spune spontan dacă n-ar fi atît de evident că fantezia lui Baciu e strunită de inteligență, exploatată cu talent, nuanțată de cultură și umor. Evident, componentele sînt dozate în chip diferit la fiecare scriitor, poate chiar în cuprinsul fiecăreia dintre scrierile sale, M-aș încumeta să demonstrez că în prima nuvelă („Soarele portocaliu") fantezia e mînuită cu talent, într-a doua (cea care dă și titlul volumului) se asociază îndeosebi cu rațiunea, iar în „Ilarion și Hirondelle" cu toate celelalte. Dar asta ne-ar duce la un fel de chimie analitică a creației,

utilă poate pentru scriitori, dar lipsită de interes pentru cititorii nesolicitați de secrete de laborator, ci de produsul finit.

— Să ne întoarcem, atunci, la fantezie.

— Prea bine, consecventule Narmar. Iată-ne deci în fața a trei modalități de exercitare a fanteziei. Începînd cu o memorabilă descriere a vechiului Galați, continuînd cu aceea a peisajului așa cum va arăta într-un viitor îndepărtat, „Soarele portocaliu" urmărește zbuciumul sufletesc al eroului (nescutit de unele infiltrații de gust îndoielnic) pînă la paginile din final, vrednice de a figura în orice antologie a genului (discuția roboților, mostră de gingășie care ne reamintește că Baciu a scris una dintre cele mai bune schițe „cu roboți" din literatura noastră, „Ienicek"), cu o fantezie în mod precumpănitor de factură poetică. În „Mașina destinului", pusă în slujba deducțiilor, fantezia reconstituie cu rigoarea logicii unui Holmes sau Poirot un *puzzle* alcătuit din biografiile unor personaje aparent onorabile. În sfîrșit, în „Ilarion și Hirondelle" fantezia se dezlănțuie într-un joc poetic temperat de sarcasm, ca și cum, persiflîndu-se, autorul s-ar pune mereu în gardă împotriva unui romantism funciar, de care se teme și care triumfă în ciuda aerului blazat pe care-l arborează. În fiecare nuvelă, remarcabila facultate de invenție a lui Baciu e nuanțată de intervenția neprevăzutului, ceea ce o face demnă de a purta nobilul titlu de *fantezie*.

— Quod erat demonstrandum.

— Exact. Dar nu știam că vorbești latinește...

— Ai uitat, pesemne, că urmăresc evoluția omenirii de mai bine de douăsprezece secole.

— Cum? Păi atunci întîmplarea consemnată în Codexul Pasvantin, despre care mi-a vorbit amicul meu de la „Cenaclul Marțienilor"... ?

— Ai aflat și asta ? Încercasem să intru în legătură cu un călugăr, dar bietul om m-a luat drept diavolul în persoană și s-a cam scrîntit la cap, drept care am renunțat să-i mai vorbesc. Poate că și asta se numește fantezie...

— De ce nu ? Doar că provine din ignoranță și superstiție. Fantezia scriitorilor de azi se întemeiază pe cunoaștere și are încredere în puterile omului. De aceea e deschizătoare de noi orizonturi și încîntă, totodată, de aceea e nu numai binevenită, ci și necesară. Vital necesară. Poate că, în bună măsură, fantezia ne-a făcut să ne deosebim de gorilă, Narmar.

— Am înțeles. Voi, oamenii, nu puteți trăi fără fantezie.

— Mă bucur că ai învățat asta, Narmar. Dar și mai tare m-aș bucura dacă și semenii mei ar înțelege...

Și, nu știu de ce, mi-am amintit de colegul care-mi demonstrase matematic că, de vreme ce i se părea defect, aparatul lui Narmar se defectase.

Știați că...

... anul 1935 a fost cel mai bogat an în eclipse ? În acest an au putut fi observate de pe Pămînt cinci eclipse de Soare și două de Lună. Acest record se va repeta de-abia în anul 1982, cînd vor avea loc patru eclipse de Soare şi trei de Lună.

✿

... cel mai îndelungat război dintre nenumăratele războaie pe care le-a înscris istoria este socotit Războiul de 100 de ani dintre Anglia și Franța ? El a durat 115 ani ; din anul 1338 pînă în anul 1453.

✿

... statul San Marino are cea mai mică armată din lume ? Ea numără doar 11 oameni. Există însă și state, cum este Islanda și Liechtenstein, care nu au armată de loc.

✿

... cel mai vechi patent de invenție din Anglia este considerat patentul purtînd semnătura regelui Henric al VI-lea și eliberat în anul 1449 pentru flamandul John, care a inventat mijlocul de fabricare a sticlei colorate ?

✿

... printre cei mai vechi bani de metal din lume se numără și cei bătuți în Libia (Asia Mică) dintr-un aliaj de aur și argint, aproximativ în anul 700 î.e.n. ? În China monedele au apărut mult mai înainte. Nu se cunoaște însă o dată exactă a apariției lor.

✿

... recordul de greutate printre monedele de metal îl deține o monedă suedeză de aramă care a fost bătută în anul 1659 ? Ea cîntărește aproape 17,5 kg.

✿

... cel mai vechi oraș din lume cunoscut arheologilor este Ierihon (Iordania) ? Pe baza măsurătorilor cu carbon radioactiv s-a stabilit că acest oraş a existat cu şapte mii de ani înaintea erei noastre. Arheologii au stabilit că în acea perioadă Ierihonul era înconjurat de un zid şi număra aproximativ trei mii de locuitori.

A-NEC-DO-TE

Literatul francez Amaury Duval (1760—1838), care a lucrat un timp ca bibliotecar al curții imperiale din Viena, obișnuia atunci cînd nu știa ceva să declare fățiș: „Habar n-am!"

— Ascultă, prietene, îi spuse odată un cunoscut, împăratul doar te plătește ca să știi totul.

— De fapt, îi răspunse cu modestie Duval, împăratul mă plătește pentru ceea ce știu. Dacă s-ar fi hotărît să-mi plătească pentru ceea ce nu știu, nu i-ar fi ajuns toți banii din lume.

—— ★

Odată, Henry Ford se adresă lui Steinmetz, cunoscutul electrotehnician al firmei „General electric", cerîndu-i să vadă noul generator de mare putere instalat în una dintre uzinele lui și care în acel moment nu mai funcționa bine. Sosind la uzină, Steinmetz ceru doar un carnețel, un creion și un pat ușor demontabil, refuzînd orice alt ajutor. Timp de două zile și două nopți, neîntrerupt, el ascultă cum funcționează mașina și făcu nenumărate calcule. Ceru apoi o scară, o ruletă pentru măsurat și cretă. Urcat pe scară, el însemnă cu creta pe corpul generatorului măsurătorile efectuate, după care ceru celor adunați în jurul său să deschidă generatorul. Trebuiau să scoată șaisprezece spire din bobina de inducție. Generatorul fu pus apoi în funcțiune; lucra ireproșabil. Peste puțin timp Ford primi din partea lui „General electric" o notă prin care i se cerea să plătească lui Steinmetz 10 mii de dolari. Uimit, el înapoie nota cerînd să i se explice de ce suma era atît de mare. Steinmetz îi răspunse următoarele:

„Pentru că am făcut acele semne cu creta pe corpul generatorului veți plăti 1 dolar, iar pentru faptul că am știut unde anume să trag liniile veți plăti 9 999 dolari. În total, deci, 10 000 dolari!"

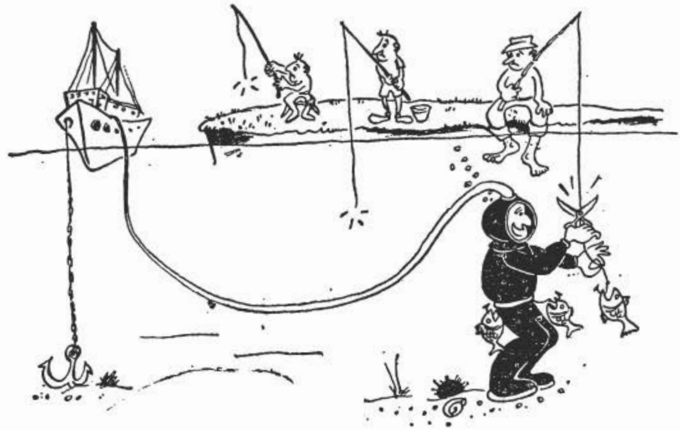
—— ★

Fizicianul francez Joseph Montgolfier, care, împreună cu fratele său Étienne, a creat primul aerostat din lume, se caracteriza printr-un pedantism exagerat. Fiecare carte, scrisoare sau chiar orice neînsemnată notiță le însoțea de o listă în care insera data achiziționării sau a obținerii lor. Același lucru îl făcea cu unele obiecte mărunte, necesare în viața casnică.

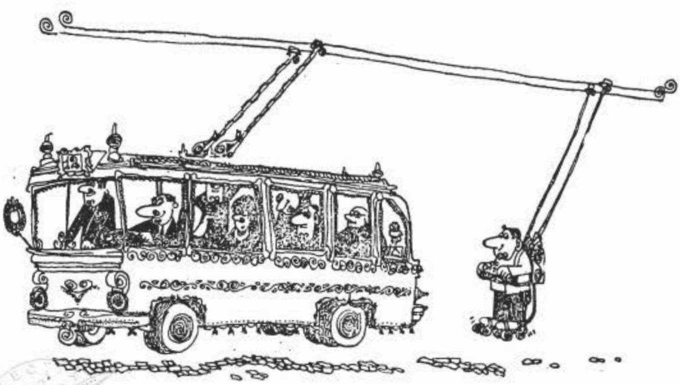
Căutînd să pună în ordine lucrurile personale rămase după moartea inventatorului, moștenitorii au descoperit printre altele, într-unul dintre sertarele biroului, un pachețel cu capete de sfoară, însoțit de o notiță scrisă cu grijă: „Bucățele de sfoară, care nu mai pot fi folosite la nimic".

UMOR

de **GAVRILIU PETRU**
FOCȘANI

fără cuvinte

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

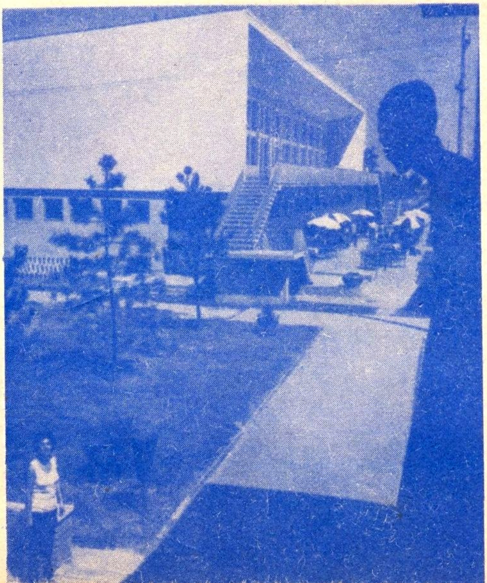
Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodylu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

PREȚUL 1 LEU

41007

MARTIE 1967